

Закритий реєстр боржників та ризик закриття реєстру судових рішень: відеокоментар Асоціації відкритих даних

Закриття Єдиного реєстру боржників, відносно яких відкрито провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність), та ризик закриття реєстру судових рішень. Саме про це поговоримо із Наталією Черногуб, головою Асоціації відкритих даних.

Радник. Звичайно, перш за все познайомимося з Вами та Асоціацією: яка ваша основна мета діяльності; з якими питаннями можна до вас звертатися?

Наталія Черногуб. Асоціація відкритих даних сприяє розширенню доступу до інформації у сфері відкритих даних для підтримки прозорості, демократії та доброчесного врядування.

Ми опікуємося питаннями:

полегшення доступу до українських та міжнародних відкритих даних громадським активістам, журналістам, органам державної влади, бізнесу;

дослідження розвитку сфери відкритих даних та адвокації його розширення;

сприяння аналітичним проектам, які використовують відкриті дані;

навчання з використання відкритих даних у роботі громадських активістів, журналістів-розслідувачів, органів державної влади.

Радник. Щодо банкрутства. Нещодавно Мінекономіки оприлюднило лист № 3323-04/43036-06 від 13.06.2024, де, зокрема, зазначено таке: «Міністерство юстиції України листом від 30.05.2024 № 80888/213-11.5-24/21.4 повідомило, що з 1 червня 2024 року впроваджується в дослідну експлуатацію програмне забезпечення автоматизованої системи «Банкрутство та неплатоспроможність». До моменту повного наповнення системи інформація з Єдиного реєстру боржників, відносно яких відкрито провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність), надаватиметься у формі інформаційних листів [за запитами](#)». Чи не вбачаєте ви в цьому певні ризики?

Наталія Черногуб. Відповідно до наказу Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку функціонування автоматизованої системи „Банкрутство та

неплатоспроможність“» від 18.02.2020 № 594/5 до опублікування на офіційному вебсайті Міністерства юстиції України оголошення про надання доступу до відкритої частини спеціалізованої сторінки, за допомогою якої забезпечується доступ суб'єктам загального доступу до інформації про боржників, що міститься у Єдиному реєстрі боржників, відносно яких відкрито провадження у справах про банкрутство (неплатоспроможність), **відомості з цього реєстру можуть надаватися суб'єктам загального доступу міжрегіональними управліннями Міністерства юстиції України або Міністерством юстиції України у формі інформаційних листів за запитом.**

Отже, під час проведення процедури закупівлі, за відсутності вільного доступу замовника до публічної інформації, що міститься у відкритих єдиних державних реєстрах, або публічної інформації, що є доступною в електронній системі закупівель, перевірка замовником інформації щодо відсутності підстав, визначених у підпункті 8 пункту 47 Особливостей, здійснюється з урахуванням наявних тимчасових обмежень у вільному доступі до такої інформації.

Водночас на сьогодні (вже понад десять років) офіційні дані про банкрутство розміщувалися на вебсайтах судових органів Судової влади (раніше на вебсайті Вищого господарського суду України) https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/og_pov/.

Таким чином, особливих ускладнень на період до запровадження загального доступу до інформації про боржників, що міститься у Єдиному реєстрі боржників, відносно яких відкрито провадження у справах про банкрутство (неплатоспроможність), не вбачається.

Фахівцями порталу Радник розроблено [запит до Міністерства юстиції України у формі інформаційного листа про надання відомостей з Єдиного реєстру боржників, відносно яких відкрито провадження у справі про банкрутство](#). Завантажуйте та використовуйте за потреби.

Радник. Також нам стало відомо, що нардепи знову ініціювали внесення змін до законодавства, яким планується обмеження щодо відкритості судових рішень.

Редакція порталу Радник не підтримує таку ініціативу, оскільки доступ до аналізу судових рішень дозволяє враховувати наявну актуальну практику, щоб, наприклад, не допустити порушення в закупівельному законодавстві, а значить, раціонально та правильно використати бюджетні кошти. Яка Ваша думка щодо цього?

Наталія Черногуб. 23 травня нардепи підтримали законопроект № 7033-д, який обмежує доступ до судових рішень, у першому читанні. Попри неодноразові заклики громадськості відхилити цей законопроект і детальне роз'яснення ризиків, які він несе, 250 депутатів проголосували за його прийняття.

[Це створює загрозу](#) для реалізації функцій громадського контролю за діяльністю органів правопорядку і судової влади. Законопроект № 7033-д не лише несе корупційні ризики відповідно до експертизи, проведеної НАЗК, але й суперечить євроінтеграційним зобов'язанням України.

Парламент проголосував за обмеження доступу до рішень у справах, які становлять особливий суспільний інтерес, на час дії воєнного стану та рік після його закінчення. Йдеться про злочини проти основ нацбезпеки, охорону держтаємниці, недоторканності держкордону, призову і мобілізації, а також порядку несення військової служби тощо.

□ Однак попереду ще друге читання. До цього закликаємо Комітет з питань правової політики Верховної Ради України та народних обранців доопрацювати законопроект № 7033-д, створити робочу групу за участі представників громадськості та внести необхідні зміни та правки до нього. Жоден закон, у тому числі й цей, не має обмежувати право громадськості вільно отримувати доступ до інформації з судового реєстру та здійснювати контроль за судовими провадженнями.

□ Законопроект № 7033-д у теперішній редакції небезпечний не лише для свободи слова в Україні, але й для нашої євроінтеграції та подальшої підтримки України міжнародними партнерами.

Законопроект, проголосований у першому читанні, суттєво посилює уже наявні проблеми щодо необґрунтованого та непропорційного обмеження доступу до судових рішень. Так, попри те, що Закон України «Про доступ до судових рішень» прямо передбачає, що обмеження права вільного користування офіційним вебпорталом судової влади України допускається настільки, наскільки це необхідно для захисту інформації, яка за рішенням суду щодо розгляду справи у закритому судовому засіданні підлягає захисту від розголошення, у пояснювальній записці автори посилаються на існуючу практику щодо обмеження загального та повного доступу до судових рішень на підставі постанов слідчих органів. Така практика не відповідає вимогам закону.

Чинне процесуальне законодавство вже встановлює низку механізмів для обмеження загального доступу до окремих ухвал та інших судових рішень — як через механізми вилучення інформації, що розглядається у закритому судовому засіданні, так і через відстрочку в оприлюдненні таких рішень та приховування інформації, яка може ідентифікувати особу (наприклад, в ухвалах про дозвіл на тимчасовий доступ до речей та документів).

Проблема ж повного доступу до незнеособлених судових рішень одночасно з їх внесенням до реєстру може бути вирішена шляхом внесення відповідних змін безпосередньо до Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень, які визначають коло осіб та порядок отримання такого повного доступу, та не потребує обов'язкового внесення змін до Закону.

Пропозиції щодо автоматичного обмеження на невизначений час загального доступу до широкого переліку відомостей у рішеннях та надання суддям повноважень обмежувати оприлюднення окремих відомостей на власний розсуд, поза вимогами процесуальних норм, суперечать базовим засадам прозорості правосуддя та непропорційно обмежать доступ суспільства до судових рішень, фактично нівелюючи мету відкритості Реєстру. У

разі, якщо автори законопроекту вважають, що наявні процесуальні норми щодо проведення закритих судових засідань не дозволяють повною мірою забезпечити інтереси національної безпеки, відповідні пропозиції щодо вдосконалення мають бути розроблені до відповідних процесуальних кодексів, адже лише такий порядок зберігає дотримання основних засад та гарантій судового процесу.

З огляду на це, пропозиції законопроекту щодо обмеження загального доступу до окремих судових рішень та відомостей судових рішень **не можуть бути підтримані**.

Радник. *Як висновок нашої короткої зустрічі просимо надати поради щодо того, як правильно використовувати відкриті дані, зокрема в закупівлях, юридичних послугах; якими ресурсами можна користуватись?*

Наталія Черногуб. У сферах закупівель та юридичних послуг радимо використовувати офіційні відкриті дані, визначені постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних», а саме: на офіційних вебсайтах державних органів та на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних.

Для того щоб робити це ефективно, ви, зокрема, можете скористатися ресурсами, що надають доступ до реєстрів та баз даних, таких як YouControl. Цей інструмент допомагає перевіряти контрагентів, аналізувати їх фінансовий стан та виявляти потенційні ризики. Для детальнішої інформації та порад щодо використання відкритих даних ви можете переглянути тематичні статті та матеріали на вебсайті «Радник у сфері публічних закупівель», [YouControl](#), [YouControl.Academy](#) та сторінці Асоціації відкритих даних в [Facebook](#). На цих ресурсах ви знайдете корисні статті, практичні кейси та навчальні матеріали, які допоможуть вам краще розуміти та використовувати відкриті дані у вашій роботі.

Якщо вам зручніше сприймати інформацію у відеоформаті, запрошуємо до перегляду цього відео за тематикою статті:

Читайте також:

[“Позиція АМКУ щодо застосування норми підпункту 11 пункту 47 Особливостей, коли активи особи \(не\)передані в управління АРМА”.](#)

[“Оновлено шпаргалку щодо застосування замовником норм пункту 47 Особливостей”.](#)